

P7_TA-PROV(2014)0108

Právo na vzdelanie v Podnestersku

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 6. februára 2014 o Podnestersku (2014/2552(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na Dohodu o partnerstve a spolupráci medzi Moldavskom a Európskou úniou, ktorá vstúpila do platnosti 1. júla 1998,
 - so zreteľom na akčný plán pre Moldavskú republiku, prijatý na 7. schôdzi Rady pre spoluprácu medzi EÚ a Moldavskom dňa 22. februára 2005,
 - so zreteľom na dohodu o pridružení, ktorú EÚ a Moldavsko parafovali 29. novembra 2013 pri príležitosti samitu Východného partnerstva vo Vilniuse,
 - so zreteľom na rozsudok Veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. októbra 2012 o prípade Catan a 27 ďalších v. Moldavsko a Rusko (č. 43370/04),
 - so zreteľom na vyhlásenia Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), prijaté na samite v Istanbule v roku 1999 a na schôdzu jej ministerskej rady v Oporte,
 - so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o situácii v Moldavskej republike, najmä uznesenie z 15. septembra 2011 o dohode o pridružení¹, a na uznesenia o situácii v Podnestersku,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 12. septembra 2013 o nátlaku Ruska na krajiny Východného partnerstva (v súvislosti s nadchádzajúcim samitom Východného partnerstva vo Vilniuse)² a na uznesenie z 12. decembra 2013 o výsledku samitu vo Vilniuse a budúcnosti Východného partnerstva, najmä pokiaľ ide o Ukrajinu³,
 - so zreteľom na rozsudok ústavného súdu Moldavskej republiky z 5. decembra 2013 o tom, že úradným jazykom tohto štátu je rumunčina a so zreteľom na skutočnosť, že vzdelávanie v rumunskom jazyku je aj naďalej obmedzované samozvanými orgánmi v Podnestersku,
 - so zreteľom na odporúčania zo schôdze parlamentného výboru pre spoluprácu medzi EÚ a Moldavskom, najmä na tie, ktoré sa týkajú práva na vzdelávanie v regióne Podnesterska,
 - so zreteľom na článok 122 ods. 5 a článok 110 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže vojna v podnesterskej oblasti Moldavskej republiky v roku 1992 viedla k vytvoreniu separatistického, nezákonného a autoritárskeho režimu v tomto regióne; keďže pretrváva situácia zmrazeného konfliktu a ľudské práva sa naďalej hrubo a bežne porušujú, okrem iného aj v oblasti vzdelávania a fungovania škôl;
- B. keďže akákoľvek politická interferencia so vzdelávacím procesom je neprípustná; keďže

¹ Ú. v. EÚ C 51, 22.2.2013, s. 108.

² Prijaté texty, P7_TA(2013)0383.

³ Prijaté texty, P7_TA(2013)0595.

strany zapojené do urovnávania problému Podnesterska by mali zabezpečiť slobodný a nediskriminačný prístup k vzdelávaniu v regióne a riadne fungovanie vzdelávacích inštitúcií, pričom najvyššiu prioritu by mali prisudzovať bezpečnosti detí a zamestnancov;

- C. keďže miestne orgány v Gagauzsku zorganizovali 2. februára 2014 oblasťné referendum týkajúce sa smerovania zahraničnej politiky krajiny; keďže centrálna vláda a príslušné súdne orgány vyhlásili referendum za nezákonné;
- D. keďže rokovania o Podnestersku prebiehajú od roku 1992 v tzv. formáte 5+2, no doteraz sa napriek uvedeným opakovaným medzinárodným rozhodnutiam nenašlo udržateľné riešenie založené na plnom rešpektovaní územnej celistvosti a suverenity Moldavskej republiky; keďže i naďalej sú tam umiestnené ruské vojská;
- E. keďže rokovania 5+2 boli obnovené v roku 2011 a pracovná skupina pre vzdelávanie sa odvtedy stretla;
- F. keďže s neustálym narúšaním rokovaní zo strany samozvaných podnesterských orgánov napätie rastie; keďže nové kolo rokovaní 5+2 bolo predbežne odsúhlasené na 27. – 28. februára 2014 a predstavuje novú príležitosť ukončiť zotrúvanie na mŕtvom bode a dosiahnuť citelný pokrok;
- G. keďže podľa správy OBSE z novembra 2012 existuje osem škôl používajúcich latinu, ktoré sú s pomocou ministerstva školstva schopné pokračovať vo vyučovaní, pričom šesť z nich sa nachádza na území kontrolovanom Podnesterskom a dve boli premiestnené na susediace územie na ľavom brehu, ktoré je pod kontrolou Moldavska, z čoho pre žiakov vyplývajú každodenné problémy s dopravou; keďže v správe sa zdôrazňuje, že situácia týchto škôl zostáva naliehavá, pričom k problematickým otázkam patria nájomné zmluvy a stav priestorov, sloboda pohybu, preprava tovaru, zdravotné, bezpečnostné a hygienické kontroly, klesajúci počet žiakov, nátlak na rodičov a učiteľov či ich zastráňovanie, právne postavenie a osobitná vlastnícka situácia v meste Rîbnita a situácia škôl, ktoré boli predtým umiestnené v mestách Grigoriopol a Dubosari;
- H. keďže v decembri 2013 samozvané orgány v Podnestersku obnovili agresívnu kampaň proti ôsmim školám vyučujúcim v rumunčine, ktorej akcie siahali od administratívneho nátlaku až po vyhlásenia samozvaných orgánov o tom, že zatvoria školy, ktoré odmietnu uznať právomoc separatistického režimu;
- I. keďže mnohí učitelia strednej školy Luciana Blagu v Tiraspole boli podrobení nezákonnému vypočúvaniu zo strany separatistických milícií a tlaku platiť dane samozvaným podnesterským orgánom, a nie Moldavskému štátu; keďže samozvané podnesterské orgány v januári 2014 na niekoľko týždňov nezákonne zablokovali bankové účty strednej školy Luciana Blagu v Tiraspole; keďže 5. februára 2014 boli riaditeľ, účtovník a šofér strednej školy Luciana Blagu zadržaní, keď prepravovali mzdy pre zamestnancov tejto strednej školy;
- J. keďže stretnutie pracovnej skupiny pre vzdelávanie, ktoré sa konalo 27. januára 2014 v Kišiňove, nedokázalo úspešne vyriešiť otvorené otázky týkajúce sa škôl s vyučujúcim jazykom rumunským; keďže bola dosiahnutá predbežná dohoda o vykonaní spoločných inšpekcií na týchto školách;
- K. keďže misia OBSE v Moldavsku sleduje fungovanie škôl s vyučujúcim jazykom

rumunským od čias krízy v roku 2004, kedy samozvané orgány v Podnestersku prijali opatrenia proti ôsmim školám v regióne, ktoré boli pod správou ústredných moldavských orgánov a riadili sa moldavskými učebnými osnovami; keďže OBSE funguje ako sprostredkovateľ medzi ústrednými a podnesterskými vzdelávacími orgánmi pri hľadaní riešenia otvorených problémov a snaží sa predchádzať vzniku nových kríz; keďže samozvané orgány v Podnestersku obmedzujú vstup misie OBSE do tohto regiónu a od 1. februára 2014 zakázali vstup vedúcemu misie;

- L. keďže rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. októbra 2012 v prípade Catan a ostatní v. Moldavsko a Rusko poukázal na porušenie článku 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zo strany Ruskej federácie;
- M. keďže Moldavská republika dosiahla značný pokrok smerom k prehĺbovaniu vzťahov s EÚ a keďže dohoda o pridružení predstavuje príležitosť pre celú krajinu, vrátane regiónov Podnesterska či Gagauzská, ďalej prehĺbovať vzťahy s EÚ a osvojiť si európske hodnoty a normy, a zároveň zlepšovať hospodárske vyhliadky;
- N. keďže vzdelávanie je oblasť s veľkým potenciálom budúcej spolupráce, a to i napriek chýlostivým otázkam, ktoré sú s tým spojené;
 - 1. rozhodne odsudzuje nedodržovanie ľudských práv v podnesterskej oblasti, najmä v oblasti vzdelávania;
 - 2. odmieta politizáciu politiky vzdelávania, považuje slobodu vzdelávania za základné právo a žiada, aby sa toto právo v plnej miere dodržiavalo a skončili sa akékoľvek formy nátlaku voči vzdelávacím inštitúciám s vyučovacím jazykom rumunským v podnesterskej oblasti;
 - 3. vyjadruje poľutovanie nad tým, že pretrvávajú uvedené problémy sa výrazne podieľa na klesajúcom počte zápisu žiakov do škôl s vyučovacím jazykom rumunským; ostro kritizuje skutočnosť, že tieto školy musia v Podnestersku platiť v porovnaní s ostatnými vzdelávacími zariadeniami vyššie poplatky za verejné služby a že nejasná situácia okolo ich priestorov a nájomných zmlúv necháva školy a ich žiakov v neistote;
 - 4. odsudzuje zvýšený administratívny nátlak, ktorý vyvíjajú samozvané orgány v Podnestersku, najmä vyššie ceny nájmov, zrušenie bezplatných nájomných zmlúv (týka sa gymnázií v mestách Corjova a Roghi), obmedzené využívanie bankových účtov a zastrašovanie učiteľov (stredná škola Luciana Blagu, január 2014), a ktorý vyvrcholil zadržaním riaditeľa, účtovníka a šoféra strednej školy 5. februára 2014;
 - 5. žiada samozvané orgány v Podnestersku, aby v plnom rozsahu rešpektovali základné právo na vzdelávanie v rodnom jazyku a najväčšiu prioritu prisúdili bezpečnosti detí a zamestnancov;
 - 6. vyzýva orgány, aby zaručili ochranu detí a ich rodičov pred negatívnymi dôsledkami súčasnej politickej situácie a aby hľadali riešenia v najlepšom záujme detí a rodičov, ktorých sa to priamo týka;
 - 7. berie na vedomie dohodu o vykonaní spoločnej inšpekcie na školách s vyučovacím jazykom rumunským v období 10. – 20. marca 2014;
 - 8. odsudzuje nedostatočnú konštruktívnu účasť samozvaných orgánov v Podnestersku na

rokovaníach 5+2, ktorá sa prejavuje minimálnym pokrokom od obnovy rokovaní;

9. vyzdvihuje pevné odhodlanie EÚ presadzovať územnú celistvosť Moldavska a žiada, aby sa EÚ vo väčšej miere zapájala do riešenia tohto konfliktu vo svojom bezprostrednom susedstve vrátane rozšírenia statusu EÚ ako partnera v rokovaníach; vyjadruje podporu dialógu ako jedinému nástroju na urovanie takýchto chýlostivých a dôležitých záležitostí a zaručenie dlhodobých riešení;
10. nazdáva sa, že prosperitu a stabilitu Moldavskej republiky v rámci jej medzinárodne uznaných hraníc a prosperitu a stabilitu celého regiónu možno v plnej miere dosiahnuť len mierovým vyriešením konfliktu týkajúceho sa Podnesterska;
11. vyzýva OBSE, aby pokračovala vo svojej monitorovacej činnosti a činnostiach v záujme uľahčenia rokovaní a aby hájila právo na vzdelanie študentov škôl s vyučovacím jazykom rumunským v Podnestersku; znovu vyzýva samozvané orgány v Podnestersku, aby spolupracovali s misiou OBSE v Moldavsku a umožnili jej vstup na svoje územie;
12. vyzýva vysokú predstaviteľku, aby sa počas nasledujúceho kola rokovaní 5+2, plánovaného na február 2014, venovala otázke práva na vzdelanie, venovala väčšiu pozornosť rokovaniam formátu 5+2 a aby sa na všetkých úrovniach, vrátane dvojstranných samitov, zasadzovala spolu s ostatnými zúčastnenými stranami o rýchlejšie dosiahnutie komplexného a mierového riešenia konfliktu okolo Podnesterska;
13. vyzýva Ruskú federáciu, aby v celom rozsahu vykonala rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý určil, že Rusko porušilo právo na vzdelanie v prípadoch moldavských škôl s vyučovacím jazykom rumunským v oblasti Podnesterska;
14. konštatuje, že prítomnosť ruských vojsk vedie ku klíme ohrozujúcej dodržiavanie a podporu ľudských práv v regióne; vyzýva Ruskú federáciu, aby okamžite prestala podporovať samozvané orgány v Podnestersku a aby plnila záväzky, ktoré prijala v roku 1996 v Rade Európy a ktoré sa odrážajú v rozhodnutiach OBSE (Istanbul 1999 a Oporto 2002), pokiaľ ide o stiahnutie ruských vojsk a zbraní z územia Moldavska; ďalej požaduje nahradenie týchto jednotiek civilnou mierovou misiou;
15. žiada miestne orgány, vrátane orgánov v Gaugazsku, o zdržanlivosť, ako aj o úplné dodržiavanie ústavy Moldavskej republiky vrátane ochrany menšín; povzbudzuje dialóg s moldavskými ústrednými orgánmi s cieľom vyhnúť sa jednostranným rozhodnutiam;
16. vyzýva Radu a členské štáty, aby prijali urýchlený postup vedúci k schváleniu liberalizácie vízového režimu s Moldavskom v priebehu tohto leta, pretože bude mať pozitívny vplyv na všetkých občanov vrátane oblasti vzdelávania;
17. vyzýva Komisiu, aby urýchlila technické postupy vedúce k podpisu a predbežnému uplatňovaniu dohody o pridružení vrátane rozsiahlej a komplexnej zóny voľného obchodu;
18. verí, že sociálny pokrok, zlepšenia v oblasti ľudských práv a modernizácie hospodárstva v Podnestersku budú napredovať aj plnením ustanovení dohody o pridružení vrátane dohody o rozsiahlej a komplexnej zóne voľného obchodu zo strany samozvaných orgánov v Podnestersku;
19. vyzýva Komisiu, aby využívala aj také nástroje, ako je Európsky nástroj pre demokraciu a

ľudské práva, s cieľom priamo podporovať obyvateľstvo Podnesterska, vytvárať programy na podporu občianskej spoločnosti a prístupu k informáciám, vzdelaniu a slobodným médiám, ktorý samozvané orgány v Podnestersku popierajú;

20. vyzýva svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke pre bezpečnosť a zahraničnú politiku, vláde a parlamentu Moldavska, vláde Rumunska, vláde Ukrajiny, vláde Ruskej federácie, vláde USA, generálnemu tajomníkovi OBSE a generálnemu tajomníkovi Rady Európy.